

તિરનો ચીતાર.

ચાને

કુખીનો પોકાર.

કર્તા.

પટેલ. જોઈતાભાઈ ભગવાનદાસ કુંભલાલકર.

અનારા (ખારસીદ)

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા.

ગોવિંદલાલ ત્રીભોવનદાસ ભાવસાર.

અનારા (ખારસીદ)

આવૃત્તિ - ૧ લી. પ્રત-૧૦૦૦ સને ૧૯૨૦

શ્રી. ૦-૦-૯

શ્રી શારદા વિજય પ્રીન્ડીંગપ્રેસમાં

શ્રી. દરબજનદાસ અમરસીએ છાપી-નડીઆદ.

અલિખ્ય—પુસ્તક ભગવાન દેશાણુ—જોઈતાભાઈ ભગવાન
દાસ કુંભલાલકર

અ. અનારા (ખારસીદ)

પાટ-કુંભલાલ.

વત્યા-નડીઆદ

સર્વ આનાની ટીકોટ ગીડયાથી સુદ મોકલી આપવામાં આવ્યાં.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથોશાલ્ય-સંગ્રહ
૧૬૦૨

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૅપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક: ૮૭૮૨ શ્રાવણ

પુસ્તકનું નામ: યુગોત્તરનો ચિંતાર

વિષય ૪-૧૪

યુવેતેરનો ચિતાર.

યા દુઃખીનો ચિતાર

(રાગ સૈદાનો.)

- કેવો ઝેરી વાયરો વાયેરે હળાહળ કાળજ આવ્યોરે. ૨૬.
- સંવત ઓગણી યુવેતેરે થયો ધરા માંહી કેર (૨)
- મદાંધને અધીકારી શકાને, જુવો કરી દીધા જરે,
- ખરે તુંતો રાયનો રાયો (૨) રે કેવો. ૧
- વંદા મુદ્રી શીરખેય જગતમાં, ફરતા થઈ ગુલતાન (૨)
- અત નો શીરલેપ સુકે નહી તેનુ તજવ્યુ ગુમાન,
- ગુણુ તુજ નાચ ગવાયો (૨) રે કેવો. ૨
- બકત મુકયા નહિ દાતા મુકયા નહિ, મુકયા ન જલમ જોધ (૨)
- શેઠ અને શાહુકાર ગરીબને ખરો દીધો સદ્બોધ
- ચુર જગ તુજ ગણ્યો (૨) રે કેવો. ૩
- મયે ચોમાસે પાકા ન પાકયો, જગની રેલનરેલ (૨)
- પાણી વીના કાંઈ, ખાત્રા મળે નહી લક્ષ મરી ગયા છંલ
- હુડો દીન નાચ દેખાયો (૨) રે કેવો. ૪
- સરકારે જાણ્યુ જગ વિષે અરે, મેધ પડ્યો ચોધાર
- મહેસુલ સધળુ કરે મુજેથી દુખ ન હોય લગાર
- મેલમ તે માર મરણો (૨) રે કેવો. ૫

ધાસ કાથુ કંઈ અન્ન કોહી ગયું જન અન્યા બેહાલ (૨)

મહાન દુઃખ જે પડે પ્રસુતીને, વંધ્યાને હોય ન ખ્યાલ

લીલો દાળ એતો ગણાયો (૨) કેવો.

કોદરા મેણા બાજરી મેણી, તેપણ ક્યાંથી હોય (૨)

ભુખમરો તો આવ્યો ઘરમાં, સાસુ ન જુવે કોઈ

કૃષીકાર દુખે તણાયો (૨) રે કેવો.

ચોખા હતા ત્યાં કોદરા પેડા, મકાઈ ઘેરો ઘેર (૨)

દુધ બદલતો છાશ પીવાણી, માની ગઈ છે કોર

દુખ નવ જાય ગવાયો (૨) કેવો.

પડતા ઉપર પાડુજ દીધુ, દીધુ પ્રભુએ દુખ (૨)

આવ્યો કરવા પક્ષેગજ પુર, સંતાઈ બેઠું સુખ

દાવાનળ દુઃખનો છાયો (૨) રે કેવો.

માત અતે વળી તાત મુકીને સુત મુવો નીરધાર (૨)

રોતો કકળતી નારી તજીને, ગયો મની ભરથાર

સમેઠ ધણો ખારીક આવ્યો (૨) રે કેવો.

જે જન માંદુ થાય પક્ષેગથી, ગંધાઈ ઉઠે ખાટ (૨)

સેવા ચાકરી કોઈ દરે નર, મન ધણો કિચાટ

ફટકથી જીવ ધવાયો (૨) રે કેવો.

કાઠની પેરે ભરે મૃતકને, પામરને શાહુકાર (૨)

કંઈક ફેંકેદો ખીણ વનોમાં, કંઈક મારે અંખાર

બેઠો દગ જાય બગાયો (૨) કેવો.

કંઈક મુવા વનમાં રખડીને, કંઈક મુવા ધરમાં (૨)

કંઈક મુવા પરદેશ જઈને, રહ્યા હતા જ્યાં ત્યાં

ઉજડ આ દેશ કરાયો રે (૨) કેવો,

૧૩

જીવ્યા તે વન છાપરાં બાંધી, રહ્યા તજી ગુમાન (૨)

શહેર તણા જન ગામડે આવ્યા, ગરીબને ધનવાન

દાવાનળ બળતો આવ્યો રે (૨) કેવો.

૧૪

મુનાં મંદીર જોઈ જનોનાં, તરફે સાધ્યો દાવ (૨)

ચોટ મારી કંઈ લક્ષ કરોડની, કંઈક દીધા શીર ધાવ

લાવ આશો જન્ય સેવાયો રે (૨) કેવો.

૧૫

કંઈક મુવા જન મોત આવેથી, કંઈક પ્લેગથી પાર (૨)

કંઈક મુવા હબકી હબકીને આશો ગજબ કીરતાર

પાશ આ કાળજ આવ્યો (૨) રે કેવો.

૧૬

જન તણાં થયાં તન શીથીલને, મન મારી ગયું બહેર (૨)

સુવેતેરની સાલે જગતમાં, ક્યોં પ્રભુએ કરે

દાયો ક્યાં જન્ય મંડાયો (૨) રે કેવો.

૧૭

અન્ન તણા તો થયા ઉધારા, ધી તેલ ક્યાંથી હોય (૨)

સંધ્યા ભટ્ટીનું આબજ શાટયું, વાગી જીવે નવ કોય

ખાંડા પય સુતે ન ખાયો (૨) રે કેવો.

૧૮

જે જન છાશથી કરે ગુમરો, દળવળે આ દીન (૨)

શેઠ સોકોનો સ્વાદજ ગયો, પણ મુવા દીન જન

દામવા પર ડામ દેવાયો (૨) રે કેવો.

૧૯

શીઠ અને શાહુકાર ગરીબનાં, મુખ જીવો નીરતેજ (૨)

તેજ બધું તો સંચે પીલાણું, ગયું થઈને લગેજ

ખરે બળ જાય ખવાયો (૨) રે કેવો.

૨૦

પાશેર ધી વીણુ જે નવ ખાતા હરદમ દુધાહાર (૨)

તે જનનાં તેં માન મુકાવ્યાં, ધીક સુયોતેર કાળ

તુર સહુ જાય હનણો. (૨) રે કેવો.

૨૧

દુખમાં દિવસ કંઈક વીતાવ્યા. સુખનો આવશે દિન (૨)

વંશાખ નદશે ને જોજ આવશે, ક્યારે ગરજશે ધન

ક્યારે દુખ જાય હનણો. (૨) રે કેવો.

૨૨

જોઠ ગયો અને અસાડના ગયા, જળ વીણુ કંઈજ દિન (૨)

તોપણ છાંટો ન પાડ્યો જગતમાં, મેઘ થયો દયાહીન

રીપોઈ ક્યાં જાય કરણો. (૨) રે કેવો.

૨૩

અસાડની આવી પાંચમ મોટી, ખેડુતનું નીશાન (૨)

વિદ્યુત જે એક દર્શન આપે, થાય જતો સુન્નતાન

પાયો બધો જાય ચણાયો. (૨) રે કેવો.

૨૪

કંઈક ચઢ્યા છે પાંચમે માળે, કંઈક ચઢ્યા છે ઝાટ (૨)

કંઈક ચઢ્યા છે છાપરા ઉપર, કંઈક ઉભા મુખશાઠ

શુગ્ વીજ જાય ગવાયો. (૨) રે કેવો.

૨૫

હંચું જોઈ જોઈ શિરજ ચામડું, વીલાં પડી ગાં મુખ (૨)

ઉભા રહી રહી ચરણજ દુખ્યા, સોને થયું મન દુખ

કમાડો ન જાય દેખાયો. (૨) રે કેવો.

૨૬

કંઈક જગાએ મેઘજલ વરણ્યો, નેવે પાણી ન હોય (૨)
 કંઈક પ્રવાહ કાઢી બતાવ્યો, ચેતજે વીરલા કોઈ
 અનાજ શું જાય વવાયો (૨) રે કેવો.

૨૭

અહુ મીઝીને કંઈક ફૂંપીકાર, વાવવા ઉમંગભેર (૨)
 ક્ષેત્ર મહીં તો જાય દોડ્યાં વળી, દેજે નહીં કંઈ બેજ
 પ્રભુએ શો ખેલ બનાવ્યો. (૨) રે કેવો.

૨૮

કંઈક વાળ્યું તે કોરે પડ્યું ને, કંઈકજ પાંખાંતે પેટ (૨)
 કંઈક ઉઝ્યું તે બળવા લાગ્યું, પાણી વિના તે નેટ
 ચગડોળે ચીત ચડાવ્યો (૨) રે કેવો.

૨૯

આવળ વદી અઘમીને ફીન, મેઘે કાપી મેર (૨)
 થોડો થોડો વળીં તોપણ, કંઈક કરી ગયો ક્ષેર
 છવ્યા તણો અંક અંકાયો (૨) રે કેવો.

૩૦

ખાવાના ઘેર દાણાજલ ખુટ્યા, હવે કરીશું કેમ (૨)
 હિરોછ વીરોછ બેગા થઈને, કરે વિચાર તે એમ
 માલ માલ જાય જાયો. (૨) રે કેવો.

૩૧

પાંચ સાત ને પચીસ કેરો, જુથ બન્યાં અપાર (૨)

બહારવટીઆનાં નામજ દાખી, કીધો જગે હાહાકાર

જુઠારાએ દેશ હલાયો. (૨) રે કેવો.

૩૨

પીઠારાને વળી ચાંચીયા ડગને, કાઠીજે જલ્લીમ જોષ (૨)

એથી અધીક આ કેર થયો વળી, મળે નહિ અવરોધ

દુખી દીલ જાય દુખાયો. (૨) રે કેવો.

૩૩

એ આવી પૈલી ઘાડજ ને વળી, શું થાશે કીરતાર (૨)

ખાવા પીવાનું લઈ જશે એ. પ્રભુ તારો આધાર

જગે આ શો કેર કરાયો. (૨) રે કેવો.

૩૪

રૈયત પોકાર પાડે ઘણા પણુ. દાદ ન જાણે કોઈ (૨)

લેણ લાયજ પડ્યા સકળના. પ્રભુ કરે ને હોય

તોર સરખેતો ઉતાર્યો (૨) રે કેવો.

૩૫

સરકારના જવારે આખજ ઉધડી, આ શા ધરાખા કેર (૨)

હુકમ ઉપર હુકમ છુટવા, મારો હુટારાઓ કેર

ઉજડ આ દેશ કરાયો. (૨) ૨ કેવો.

૩૬

ખાનદેશથી આવી પોલીસ પાંચડે, દક્ષીણથી સો આ! (૨)

જે તે જગોએથી આવ્યા હજારો, બસો મથાઓ કાઢ

દેશ દુઃખમાંથી છોડાયો (૨) ૨ કેવો.

૩૭

ધીક ચુવોતેર ધીક ચુવોતેર, ધીકજ ધીક હજાર (૨)

અમલ તારો જવારથી બેડો, પામ્યા ન લુપ્ત સગાર

દુખે દીન જામ કઢાયો (૨) ૨ કેવો.

૩૮

નાક જતાં કંઈ હોડ રહ્યા તે, જમ્યું નહિ કીરતાર (૨)

કન્નદ્યુએન્ડા આવ્યો જગતમાં, કિતારવા જુબાર

અહા આ શુ પ્રલય આવ્યો. (૨) ૨ કેવો.

૩૯

પહેસો આવ્યો મુ'માઝ શેરમાં, દીક જમાન્યું જેર (૨)

મરીખને શ્રીમંત સકળનો, કંઈક કિતોવા તોર

હાડાકાર જામ ફેલાયો (૨) ૨ કેવો.

૪૦

જસો ચારસો પાંચસોને વળી, સાતસો કેલ જરુર

મુ'માઝ સહેરે પાડયાજ પુરા, શાઈદાએ કુલ

આકરી! જામ ગણાયો (૨) ૨ કેવો.

૪૧

સંકેર થઈ વધી વસ્તી મશાળુમાં ડાઘુના થોકે પોક (૨)

રડી રડીને કંઠજ થાક્યા, પાડી શકે નવ પોક

શોક ત્યાં જાય કરાયો (૨) રે. કેવો.

૪૨

શકટમાં ભરી શય સકળને, બાળે કરી અંબાર (૨)

ગરીબને વળી સુખી શ્રીમંતને, લાગ્યો જુઠો સંસાર

મૃદ તાવ તુજ ગણાયો (૨) રે. કેવો.

૪૩

દીર્ઘ અંતે ડાંડી આશાજ ધરતા, પડી બાગી એક દીન (૨)

હુધમ ધધી છોડી દહને, શોકમાં છે મન લીન,

દાવાનળ દુખનો છાયો (૨) રે. કેવો.

૪૪

વેદ ભુવા કંઈ લક્ષ કરોડો, ડાકટરનો નહિ પાર, (૨)

હકીમને ખોળી ખોળીજ વીધા, જોશી તણો શો બાર

વસીલો નવ જાય કરાયો (૨) કેવો.

૪૫

નારી તજ ગુણવંતી અંતે વળી, તજ ગયા ધરખાર (૨)

ધન ધરા હતી જ્યાંતે ત્યાં રહી, ગયા પ્રભુ દરખાર

કાળે દેશ જાય ખવાયો (૨) રે. કેવો.

૪૬

પામરના મૃત દેહ પડ્યા સડે, કોઈ ન લે સંભાળી (૨)

જ્યાં ત્યાં મરતા જન હજારો, આળ્યો જોગરો આ કાળ

ઝપાટો તો પીક ચલાવ્યો (૨) રે. કેવો

૪૭

ધરમાંડો કોઈ સાવડું મળે નહિ, જ્યાં ત્યાં હોયે તાવ (૨)
 બ્રહ્મથી માંડીને બાળક સહુએ, તાવનો લીધો તાવ
 બુધે તરશે દેહ છોડાયો (૨) રે કેવો.

૪૮

મંગળ દીવસ આવ્યો દીવાળીનો સહુ જન ધરતા આશ (૨)
 તે દીન મોંઘણુ ઘણી મંગાણી, જન થયા નીરાશ
 શોક મુખે જાય જાયો (૨) રે કેવો.

૪૯

ધીક મુવોનેર તારી દીવાળીએ, શોક છાયો ચોપાસ (૨)
 નહિ દીવાળીએ હોળી પ્રગટાવી, મુખ બન્યાં નીરાશ
 ચરર ચીન બગાયો [૨] રે કેવો.

૫૦

એ વીણુ દુઃખજન પડ્યાં જગતને, પંચોતેરની સાલ [૨]
 કંઈક બચ્ચા હતા જવર કૃપાએ, બુધે કર્યો નીકાલ
 માનવ બેહાલ કરાયો [૨] રે કેવો.

૫૧

મોઘવારી વળી વધતી ચાલી, કોણ કરે અવરોધ (૨)
 અન્નતણો તો ટોટોજ આવ્યો, કોણ ~~કરી~~ કરી શોધ
 આલમનો અન્નજ આવ્યો [૨] રે કેવો. પર

ચન્ચાર વર્ગોથી સંગ્રામ ચાલે, કોટી મુવા કંઈ જોઈ (૨)
 દુનીઆં સમ્રાજી કના થવાની, ક્યાં હોયે પ્રભોદ
 ધરગીન્તા જોઈ જાયો. (૨)

૫૨

હોત

સરકાર માખાણે કંઈકજ રાખી, હોમરૂંઘે કંઈકજ હોય [૨]

સસ્તા અનાજની કાઠી દુકાનો, વાળી શીતળ હાય

ગુણુ જનો તેનાજ ગાવો (૨) રે કેવો,

૫૬

પંચોતેરની વર્ષા રતુએ, આનંદનો વરસાદ (૨)

શીતળ શાંતિ છાછ જગતમાં, દુખની હોય ન યાદ

આનંદે દી જય ગુજારી (૨) કેવો

૫૭

સંઘટ જે જે પડ્યાં જગતે, કોણુ કરે ગણુનાય (૨)

ધીર કવીવર હારીજ નયતો, પામરથી શું થાય

વાજાંતરોમાં શાંખ કુંકાયો (૨) રે કેવો.

૫૮

નથી કવી હું નથી અનુભવી, પામર બાળક સાર (૨)

કવીવરોની વેચી પ્રસાદી, હમ્મીટ પામ્યો સગાર

જડપણુ જન દુઃખ ગાયો [૨] રે કેવો.

૫૯

માફી માગુ સહુ જનોની, કાછ ન દેશો ખોડ (૨)

કરકર ચાંકર હરકર ચાંકર, જય જય શ્રી રામજોડ

જોડનારાંજ શીર નમાવો (૨) રે કેવો.

૬૦

સામસ.

તદન મફતમાં નસીબ અજમાવવાની—

 સોનેરી તક !

તદન વનપસ્તિમાંથી બનાવેલ ઝેરી અને માદક પદાર્થોથી રહિત, અદ્ભુત પૌષ્ટિક, સ્વર સુધારકને ખુશખોદાર પવિત્ર “ પીનતાન ” નું ઇપ્પે ગોળીનું રૂપીઆ એક વાળુ સુંદર પેકેટ ખરીદનારને રૂપીઆ ચાલીસ હજારના દોકડ ઇનામોમાંનું ઇનામી બોલ મફત મેળવી નસીબ અજમાવે વી. પી. સાથે રૂ. ૧-૩-૦ સામટા રૂ. ૧૦-૬-૦ મોકલનારને અગીઆર પેકેટ તથા અગીઆર ઇનામી બોલ મોકલવામાં આવશે વધુ માટે લખો.

મેન્જર્સ. બી. ગ્રાર. શાહ

સાલઅંગત પીનતાન. ઈ. કાયાંક

સુખેન્દ્ર વાયા-નંદીજી

